

ДО ВІДДІЛУ КАДРІВ АН УРСР ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ

І. До евакуації до м. Уфи в 1941 р. Інститут Археології являв собою міцний заклад Академії Наук УРСР, що за 3 роки свого існування до війни (1938—1941) встиг об'єднати всіх визначніших археологів України, притягнув до роботи значні молоді сили і виховав ряд нових працівників.

Війна розпорошила значний уже колектив. До Уфи переїхав лише невеликий гурт науковців, і його співробітники спершу ввійшли до складу утвореного в часи евакуації Інституту Суспільних Наук (серпень 1941 — літо 1942), пізніше Інституту Історії і Археології України АН УРСР (1942—1944).

По реевакуації і виділенню в Інституті історії та Археології України в окремий заклад Відділу суспільних Наук АН УРСР, Інститут Археології, річ зрозуміла насамперед приступив до збирання, згуртування своїх розпорошених сил. У Києві Інститут Археології знайшов кількох своїх бувших співробітників, що не могли виїхати з України і перебули в Києві часи окупації. На фронті і в Армії з складу колишніх працівників Інституту перебували 12 співробітників. Ряд колишніх співробітників Інституту залишився в евакуації.

У відновлений Інститут увійшли Л. М. Славін (Директор), ст. наукові робітники Л. Д. Дмитров, О. Ф. Лагодовська, Д. І. Бліфельд, мол. наук. співроб. ДЗБАНОВСЬКИЙ, мол. наук. співр. Одінцова С. М., що повернулася з Уфи, Є. Ф. Покровська, Є. В. Махно, І. М. Самойловський, Л. С. Шіліна, що лишалися в Києві, В. К. Гончаров, що повернувся з фронту (інв. Вітчизн. Війни), Амбургер Н. П., Ф. Б. Копилов, С. М. Кузнецова, А. Л. Фастовська, Ф. М. Штительман, що вернулися з евакуації з інших місць.

Пов'язавшись з іншими наук. співробітниками-фронтовиками (Р. І. Ветштейн, В. Й. Довженко, Ю. М. Захарук, Г. Д. Смірнов) та колишніми науковими співробітниками Інституту і Фахівця-

ми, що працювали в Академії давніше (А. Добровольський, М. Я. Рудинський, І. В. Фабриціу)/, і очікуючи на їх поворот до Києва, Інститут Археології вдався до ряду спеціалістів, не пов'язаних раніше з його діяльністю з пропозицією переїхати до Києва. Однак, труднощі оформлення в'їзду до Києва, з одного боку і, з другого, неможливість забезпечити нових співробітників жилплощею не дали можливості поширити склад Інституту цим шляхом. За 1944—1946 р. р. цим шляхом до Інституту прийшов лише один науковий співробітник (Т. Г. Оболдуева).

При явній недостатній кількості наукових наших сил для вивчення древностей України, що являється краєм, найбагатшим на археологічні пам'ятки з усіх республік країн та областей Союзу і навіть Європи в цілому, Інститут Археології знайшов і знаходить посилення в притягненні до дослідницької праці багатьох спеціалістів із складу Московського та Ленінградського відділів Інституту Історії Матеріальної Культури АН СРСР. Цілий ряд видатних руских учених приймають безпосередню участь не тільки в польовій дослідній роботі, а і в розробці низки проблем нашої археології а і окремих тем нашого тематичного плану.

На явні кадри розстановлено правильно. За два з половиною роки роботи по реевакуації Інститут може назвати лише один випадок переходу наукового співробітника з одного сектору до другого. В рамках штатів відділи вкомплектовані. Але штати Інституту далеко не достатні.

ІІ. Зараз у трьох відділах інституту працює 34 наукових співробітників. В штатах Інституту працюють 4 позакиївські співробітники (Харків — 2, Одеса — 2, науково-дослідчі групи Інституту Археології в Одесі і Харкові).

Відділ Історії первісного суспільства: Є. Лагодовська, А. Добровольський, І. Підоплічко, М. Макаревич, В. Даниленко, М. Рудинський,

До Відділу Кадрів АН УРСР

І Н С Т И Т У Т   А Р Х Е О Л О Г І Ї.

1. До евакуації до м. Уфи в 1941 р. Інститут Археології являв собою міцний науковий заклад Академії Наук УРСР, де за 3 роки свого існування до війни / 1938-1941/ встиг об'єднати всіх визначніших археологів України, притягнув до роботи значні мелоді сили і виховав ряд нових працівників.

Війна розпершила значний уже колектив. До Уфи переїхав лише невеликий гурт науковців, і його співробітники спершу ввійшли до складу утвореного в часи евакуації Інституту Суспільних Наук /серпень 1941- літо 1942/, пізніше Інституту Історії і Археології України АН УРСР / 1942-1944/.

Після евакуації і виділення з Інституту Історії і Археології України з окремих заклад Відділу суспільних Наук АН УРСР. Інститут Археології, річ зрозуміла. насамперед приступив до збирання, згуртування своїх розпершених сил. З Уфи повернулося до Києва 6 наукових працівників. У Києві Інститут Археології знайшов кількох своїх бывших співробітників, де не могли виїхати з України і перебули в Києві часи окупації. На фронті і в Армії з складу колишніх працівників Інституту перебували 12 співробітників. Ряд колишніх співробітників Інституту залишився в евакуації.

У відновленій Інститут увійшла Л.М.Славін /Директор/ ст. наукові робітники Л.Д.Дмитров, О.Ф.Лагодівська, Д.І.Бліфельд, мол. наук. співроб. ДЗВАНОВСЬКИЙ, мол. наук. співроб. Одінцева С.М., де повернулася з Уфи, Б.Ф.Покревська, С.В.Махно, І.М.Самойловський, Л.С. Шіліна, де залилася в Києві, В.К. Гончаров, де повернувся з фронту / інв. Вітчизн. війни /, Амбургер Н.П., Ф.Б.Копилов, С.М.Кузнецова, А.Л.Фастевська, Ф.М.Шти-

Перша сторінка рукопису

О. Черниш, Н. Амбургер, С. Одінцева (Київ), І. Левіцький (Харків).

Відділ Історії скифо-сарматських племен і античних міст: Л. Славін, І. Фабриціус, Л. Дмитров, Г. Смірнов, Ф. Штігельман, Р. Ветштейн, А. Фурманська, Л. Шіліна (Київ), М. Болтенко, М. Синицин (Одеса), С. Семенов-Зусер (Харків).

Відділ Історії слов'янських племен і городів Київської Русі: П. П. Єфименко, Д. Бліфельд, В. Богусевич, В. Довженок, І. Самойловський, В. Гончаров, Є. Махно, Р. Виезжев, С. Коломієць,

Ф. Копилов, В. С. Кузнецова, Т. Оболдуєва, Д. Березовець.

В цілому по Інституту недостатня кількість старших наукових робітників (20, враховуючи дісн. Члена АН УРСР П. Єфименко, члена-кор. АН УРСР Л. Славіна) і не стає науково-технічних працівників (лаборанти, особливо креслярі та зарисовщики).

III. В складі Інституту працюють :один доктор (Дійсн. член АН УРСР П. Єфименко), 11 кандидатів наук (член-кор. АН УРСР Л. Славін,

Д. Бліфельд, М. Болтенко, Л. Дмитров, А. Добровольський, В. Довженко, І. Підплічко, І. Самойловський, С. Семенов,-Зусер, М. Синицин, І. Фабріціус), 7 наукових співробітників старших (В. Богусевич, в. о. В. Гончаров, в. о. В. Даниленко, М. Макаревич, І. Левицький, М. Рудинський, Г. Смирнов), 14 мол. наук. співробітників (Н. Амбургер, Д. Березовець, Р. Ветштейн, Р. Віезжев, С. Коломиєць, Ф. Копилов, С. Кузнецова, Є. Махно, Т. Оболдуєва, С. Одінцева, А. Фурманська, О. Черниш, Л. Шіліна, Ф. Штігельман).

Старші наукові співробітники без наукової ступені працюють: В. Богусевич, з 1946 року, В. Гончаров з 1938 р. (перерва — на фронті 3 роки), В. Даниленко з листопаду 1945 р., М. Макаревич з 1938 р. (перерва 5 років в рядах армії), І. Левицький з липня 1946, М. Рудинський з вересня 1944 р., Г. Смирнов з 1938 (перерва 5 років в Армії).

Працюють над канд. дисертаціями 6 чоловік.

Молодші наукові співробітники: Н. Амбургер 1939р., Д. Березовець з 1946 р., Р. Ветштейн з 1939 р., (перерва в Армії 5 років), Р. Віезжев з 1946 р., С. Коломиєць з 1946 р., Ф. Копилов з 1939 р. (перерва в евакуації), С. Кузнецова з 1938 р. (переведена з посади лаборанта), Є. Махно з 1939 р. (перерва в окупації), Т. Оболдуєва з 1944 р., С. Одінцева з 1943 р., Є. Покровська з 1939 р. (перерва в окупації), А. Фурманська з 1939 р. (перерва в евакуації), Л. Шіліна з 1946 р., Ф. Штігельман з 1944 р.

Працюють над дисертаційними роботами 8 чоловік.

IV. Посутні зміни в складі співробітників — в переході до вищого розряду співробітників після захисту дисертації. В 1946 році одержали ступінь кандидата наук 3 старших наук. співр. А. Добровольський, І. Фабріціус, І. Самойловський. Оформлені, як молодші наукові співробітники: Н. Амбургер, С. Кузнецова, С. Одінцева, Л. Шіліна висунуті з складу молодшого наукового персоналу, як робітники, що переросли ті рамки роботи, з яких почали свою працю в Інституті.

Певну текучість можна констатувати лише в складі адмін.-господарчої частини, де протягом 2,5 років змінилося 4 заст. директора по госп. частині. Менші зміни можна відзначити в складі техперсоналу. Був звільнений з посади шофер грузової машини т. Моргуновський В., як робітник, що не відповідає вимогам Інституту.

V. Стан аспірантур. Вакансії, ухвалені для Інституту Відділом кадрів заповнені. З набору 1945 р. працюють аспіранти В. Ільїнський і В. Засідчук (2-й рік навчання), з набору 1946 року аспіранти Ю. Захарук (2-й рік навчання, відновлений в аспірантурі після демобілізації) та Шовкопляс І. (1-й рік навчання).

В 5-літньому плані Інституту, крім аспірантських вакансій передбачених по Інституту, крім аспірантських вакансій передбачених по інституту в плані АН УРСР, стоїть збільшення числа аспірантів-археологів при кафедрах археології в Київському, Харківському та Одеському Університетах, з якими Інститут Археології тісно зв'язаний в

особах своїх співробітників Л. М. Славина (Київ), М. Ф. Болтенка (Одеса), С. А. Семенова-Зусера (Харків), що являються керівниками кафедр археології в цих університетах. 5-літній план Інституту передбачає одержання ступені кандидата наук від 6-ти старших наук. співроб., від 10 мол. наук. співробітників та 6-х аспірантів.

Докторські дисертації, за планом Ін-ту, з наявного складу співробітників мають захистити 2 співробітники. Заочна аспірантура не організована з тих міркувань, що вона не здійснена в нашому Інституті, бо в основі всякої археологічної роботи лежить праця над речовими матеріалами, яких заочник, відірваний від музеїв і центральних наукових закладів, не має.

VII. Демобілізовані. Загальне число демобілізованих — 18 чоловік. Колишні співробітники Інституту відновлені на старих своїх посадах (Р. Ветштейн, В. Гончаров, В. Довженко, Ю. Захарук, М. Макаревич, Г. Смирнов), 3 нових співробітників — В. Даниленко, В. Богусевич, Д. Березовець, С. Коломиєць, О. Черниш, Р. Віезжев працюють за фахом, як старші і молодші наукові співробітники. З інших працівників Д. Олександренко (бухг. за фахом), І. Віданов (завгосп), І. Зінченко (шофер за фахом), С. Папер (фотограф за фахом), М. Рубінштейн (зав. експед. Справою), М. Сога (шофер за фахом), Н. Шапіро (зам. директора по госп. частині за фахом).

VIII. Ідейно-політичне виховання. Працює два гуртки: 1) мол. наукові співроб. і науково-довоміжний персонал (керівн. канд. іст. наук В. Довженко). 2) гурток біжучої політики для технічних робітників (керівн. мол. наук. співробітник Є. Махно). Ряд мол. наукових співробітників вступив до Університету Марксизму-Ленінізму (О. Дзбановський, Р. Віезжев, С. Коломиєць). Група мол.наук.співроб. (6) здали канд. мінімум по діамату і істмату. Подані індивідуальні плани теоретичної марксистської учоби значною більшістю наукових співробітників. Призначено теоретичну конференцію, що відбудеться на початку січня на тему «Анархізм і соціалізм» (весь колектив наукових співробітників).

В справі перегляду роботи Інституту в світлі останніх постанов ЦК ВКП(б) та КПУ(б)У про марксистсько-ленінське ідейне загартування наших кадрів і серйозні помилки та перекручування націоналістичного характеру, допущені в ряді творів, що вийшли у виданнях Інститутів АН УРСР питання було обговорено на партзборах, загально-інститутських зборах наукових співробітників, на секторіальних зборах. Переглянуто наукову тематику внесено зміни в темплані Інституту і планах окремих співробітників.

IX. В справі поліпшення роботи кадрів при Інституті організуються групові й індивідуальні заняття з молодшими науковими співробітниками по виивченню мов (античних, сучасних, європейських). Щодо сумісництва, то воно зведено до мінімуму. Відповідно до норм сумісництва, ухвалених Президією АН УРСР, з київських співробітників Інституту працюють по сумісництву лише дійсний член АН УРСР П. Ефименко, член-кор.

АН УРСР Л. Славін, канд. наук І. Фабриціус, І. Підоплічко, В. Довженок, ст. науковий співробітник В. Богусевич. Унормовується робота по сумісництву київських співробітників Інституту С. Семенова-Зусер (Харків), М. Болтенка та М. Синицина (Одеса).

Х. Після фашистського погрому, що в найдужчій мірі підірвав саме археологічні заклади УРСР (знищення Харківського, Полтавського, Херсонського і ряду інших Музеїв України, що являли собою бази археологічних дослідів Академії Наук, пограбування київського Історичного музею — 3-го по значенню серед археологічних музеїв Союзу, пограбування підсобних закладів Інституту археології — його бібліотеки і архіву, фототеки і обладнання лабораторій) Інституту дуже важко відновити і налагодити роботу своїх підсобних закладів в належних масштабах. Зараз усі зусилля Інституту спрямовані на поширення його бібліотеки. Крім передплати й купівлі закладів Москви і Ленінграду з проханням виділити з їх книжкових фондів потрібні нам видання. Інститут передплатив за виділений йому від АН лімітом ряд основних монографій іноземними мовами і найпотрібніші періодичні видання. Перерва в випуску видань Інституту підірвала налагоджену до війни заміну виданнями із закордонними археологічними закладами. Тим часом Інститут одержує лише ту іноземну літературу, яку надсилають до Академії Наук деякі наукові заклади Америки, Англії, Швеції і Румунії

Інститут закінчує обладнання Фотолaboratorії, устатковує реставраційну лабораторію і організовує креслярське бюро. Протягом I-го кварталу 1947 року Інститут сподівається повністю забезпечити своїми підсобними закладами нормальну роботу наукових співробітників.

В нинішньому своєму складі і в тих умовах, в яких доводиться розгортати роботу Інституту Археології висловлює серйозне побоювання, що йому буде надто важко реалізувати ті відповідальніші наукові завдання, які встають перед ним.

В своєму тематичному плані на нову Сталінську П'ятилітку Інститут Археології поставив ряд проблем всесоюзного значення, що їх розв'язання вимагає значного поширення його дослідчих закладів. Століття наукового дослідження археологічних пам'яток УРСР, що сповниться в кінці п'ятилітки, величезні досягнення нашої науки за роки радянської влади, вимагають підведення підсумків археологічного вивчення України, які Інститут Археології хоче подати в монументальному «Корпусі археологічних пам'яток України» й обговорити на Першому Українському Археологічному з'їзді, який заплановується на ближчі роки.

Одним з невідкладних заходів до здійснення намічених планів являється посилення особового складу працівників Інституту шляхом притягнення до постійної роботи в Інституті ряду спеціалістів з Москви та Ленінграду особливо для розробки проблеми етногенезу слов'ян і вивчен-

ня глибоких місцевих коренів того процесу, який приводить у VIII—IX ст. ст. до утворення східнослов'янської народності і стародавньо-руської держави.

На перешкоді цьому стоїть відсутність потрібної жилплощі, без чого переїзд потрібних нам спеціалістів до Києва не може бути здійснений. Для характеристики нинішнього стану з жилплощею, треба сказати, що зараз цілий ряд старших наукових співробітників Інституту, в тім числі 2 кандидати наук, учений секретар, молодші наукові співробітники змушені жити в цілком несприятливих для наукової роботи умовах у гуртожитку Інституту, а 2 аспіранти і 2 працівники лабораторії і зовсім не мають приміщення.

Другим абсолютно невідкладним заходом до успішної розробки поставлених завдань є створення як солідної бази дослідів — Фахової бібліотеки. Бібліотека Інституту в значнішій і ціннішій своїй частині вивезена окупантами і тимчасом не розшукана. Як зазначалося, поповнення її іде дуже повільними темпами. По деяких розділах археологічної минувшини УРСР як от історія первісного суспільства, робота унеможливується через брак потрібних монографій і періодики.

Нарешті 3-ім невідкладним заходом для поліпшення і ширшого розвороту дослідчої роботи Інституту являється створення кращих умов для польової роботи наукових працівників Інституту Археології, таких, які мають працівники ряду дослідчих закладів Академії Наук УРСР і в розумінні обладнання дослідів (дослідники Академії Наук СРСР, виїжджаючи на польові дослідів мають в своєму розпорядженні автомашини і потрібне пальне) і в питанні постачання наукових робітників і робочих на розкопках, що значно полегшує дуже складну роботу розкопування археологічних об'єктів.

Значні результати дослідчої роботи Інституту Археології вимагають збільшення його публікацій. До тих труднощів, що їх доводиться переборювати й усім іншим науковим закладам АН УРСР в справі друкування своїх праць, в зв'язку із зруйнуванням поліграфічних баз фашистськими загарбниками, видавнича діяльність Інституту археології зазнає ще одної: нестачі відповідного паперу, утруднень з виготовленням кліше і таблиць у фарбах. Тим часом до археологічних видань пред'являються особливі вимоги і вони оформляються як мога краще для точнішої передачі виявлених розкопками об'єктів.

Археологічні видання без відповідного поліграфічного оформлення, на поганому папері. З малим числом ілюстрацій в тексті, без фототіпичних таблиць за текстом і без кольорових ілюстрацій на половину втрачає в своєму значенні.

Отож допомога Інституту археології в поліпшенні його видавничих можливостей являється першорядною справою.

Учений Секретар Інституту археології АН УРСР (РУДИНСЬКИЙ)